

HY LẠP: KHỦNG HOẢNG TÀI CHÍNH VÀ HƯỚNG KHẮC PHỤC

Hải Ninh

Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới

1. Nguy cơ vỡ nợ quốc gia có tính dây chuyền

Từ cuối năm ngoái (2009), Hy Lạp đã rơi vào tình trạng lâm nguy về tài chính công, với thâm hụt ngân sách đạt mức 12,7% GDP, gấp hơn 4 lần giới hạn cho phép của một quốc gia sử dụng đồng Euro. Mức thâm hụt này cùng với khoản nợ công trị giá 300 tỷ Euro, chiếm 125% GDP, gấp hơn 2 lần mức quy định của EU, và dự báo sẽ lên tới 133% (tức 326 tỉ Euro) trong năm nay, đã thực sự cho thấy tính nghiêm trọng của cuộc khủng hoảng tại Hy Lạp. Nguy hiểm hơn, nền kinh tế lớn thứ 27 thế giới này rất có thể chỉ là kíp nổ của toàn bộ hệ thống tài chính, tiền tệ châu Âu.

Cùng thời điểm này, hàng loạt các tổ chức quốc tế đã tuyên bố hạ định mức tín nhiệm của Hy Lạp trên thị trường tài chính. Ngày 7/12/2009, S&P cho Hy Lạp điểm tín nhiệm A- với triển vọng kém lạc quan. Một ngày sau đó, Fitch đánh tụt điểm số của nền kinh tế này từ A- xuống còn BBB+. Điều này đồng nghĩa với việc Hy Lạp có thể bị đẩy ra khỏi thị trường cho vay thế giới hoặc phải đi vay với lãi suất cực cao. Trong thực tế, theo tờ *La Croix*, trong những ngày qua,

khi vay tiền để trả nợ đáo hạn, Hy Lạp đã phải chấp nhận những lãi suất rất cao. Nếu tình hình này kéo dài, Hy Lạp sẽ dễ rơi vào tình trạng vỡ nợ quốc gia. Không chỉ có thế, những nước khác như Bồ Đào Nha, Italia, Ireland và Tây Ban Nha cũng sẽ cùng chung số phận. Bởi vì, các thống kê mới nhất cho thấy, tỷ lệ nợ của các nước này lần lượt là 75,2%, 115,5%, 63,7% và 59,5% GDP, cao hơn mức quy định chung của EU là 60%. Trong khi đó, người ta cho rằng Anh, nước cũng đang có thâm hụt ngân sách lớn, cũng lọt vào danh sách trên. Thâm hụt ngân sách của Anh là 12% GDP, so với con số trung bình của châu Âu là 6%. Dần dần, toàn bộ khu vực đồng Euro sẽ bị kéo vào một cuộc khủng hoảng tài chính nghiêm trọng.

Trước những diễn biến xấu như vậy, ngày 14/12/2009, tân Thủ tướng Papandreou tuyên bố sẽ thắt tay với nạn tham nhũng, thắt chặt chi tiêu hơn nữa, trong đó đánh thuế 90% lên các khoản thưởng của giới “cá mập” ngân hàng cũng như ra lệnh cấm toàn bộ việc thưởng tiền cho các quan chức điều hành trong khu vực công. 10 ngày sau, Quốc hội Hy Lạp đã thông qua dự thảo ngân sách và dự báo mức thâm hụt ngân sách của năm

2010 là 9,1%, với nhiều biện pháp bảo đảm nguồn thu ngân sách, đánh thuế đối với những khoản lợi nhuận lớn, đối với những người giàu, tăng thuế đánh vào rượu và thuốc lá, giảm mạnh các khoản chi trong vận hành bộ máy Nhà nước. Một trong những biện pháp hà khắc gây bất bình trong giới lao động là cắt bỏ tháng lương thứ 14.

Tuy nhiên, cộng đồng quốc tế, đặc biệt là các quốc gia trong khối sử dụng đồng tiền chung Euro vẫn tỏ ra chưa thật hài lòng với kế hoạch nói trên vì cho rằng tình trạng ngân sách thâm thủng và bất ổn của Hy Lạp có thể ảnh hưởng tới toàn Khối. Định mức tín nhiệm của nước này tiếp tục đi xuống trong mắt các tổ chức quốc tế. S&P tiếp tục hạ điểm của Hy Lạp xuống còn BBB- vào ngày 16/12. Tình trạng đó buộc chính phủ Hy Lạp liên tục phải nâng lãi suất trái phiếu của mình trên thị trường tài chính quốc tế.

Bước sang năm 2010, chính quyền của Thủ tướng Papandreou một lần nữa phải thay đổi kế hoạch vào ngày 14/1/2010 nhằm hạ mức thâm hụt xuống dưới 3% vào năm 2012 như yêu cầu của EU. Theo kế hoạch này, bội chi ngân sách trong năm 2010 của quốc gia Nam Âu này sẽ phải ở mức 8,7%. Song song với cắt giảm ngân sách dành cho y tế, quốc phòng, tăng thuế, ngày 2/2, lãnh đạo Hy Lạp tuyên bố một chính sách lương thưởng hà khắc đối với khối dịch vụ công. Mục tiêu của chính sách này là nhằm cắt giảm quỹ lương khoảng 4%.

Đến ngày 25/2, sau cuộc gặp với đại diện EU và Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF), chính

phủ Hy Lạp cho biết sẽ xem xét một kế hoạch “thắt lưng buộc bụng” mới. Kế hoạch này cuối cùng đã được công bố vào ngày 3/3 với quy mô tương đương 4,8 tỷ Euro (hay 6,5 tỉ USD), bao gồm cắt giảm quỹ hưu trí, lương thưởng tại khu vực công, ban hành một số sắc thuế mới đối với các sản phẩm nhập khẩu như thuốc lá, rượu, xăng dầu và các mặt hàng xa xỉ.

Bằng việc thực hiện những động thái mạnh tay với nền kinh tế, chính phủ Hy Lạp hy vọng có thể giúp giảm tỷ lệ bội chi ngân sách cũng như tiếp cận được những khoản hỗ trợ từ cộng đồng quốc tế. Tuy nhiên, câu chuyện về những khó khăn của kinh tế nước này chắc chắn không thể được giải quyết trong một sớm, một chiều trong khi đời sống xã hội Hy Lạp đang bắt đầu phải chịu đựng bất ổn từ những cuộc biểu tình, đình công với quy mô không lồ làm tê liệt toàn bộ nền kinh tế,... để phản đối các chính sách hà khắc của Chính phủ.

2. Vì đâu nên nỗi?

2.1. Nạn nhân của bệnh thành tích¹

Có nhiều bằng chứng thuyết phục cho thấy, chính việc châu Âu nhiều lần làm ngơ trước cách hành xử vô nguyên tắc của các thành viên đã khiến Hy Lạp ra thành nông nỗi ngày nay. Cụ thể, năm 1996, để chuẩn bị cho việc ra mắt đồng Euro, Hội đồng Châu Âu đã họp tại Dublin để thảo luận các vấn đề

¹ Theo Ngô Minh Trí,

<http://www.sgttonline.com/detail30.aspx?ColumnId=30&newsid=63736&fid=HTMG:2010:0304:63736>

cần thiết. Và Liên minh Châu Âu (EU) đã ký Hiệp ước Maastricht, trong đó quy định: Để tham gia khu vực đồng Euro, các nước thành viên phải tuân thủ hai điều kiện tài chính nghiêm ngặt: *Một là*, duy trì mức thâm hụt ngân sách nhà nước ở mức 3% GDP; *Hai là*, tổng nợ công không được vượt quá 60% GDP quốc gia. Mười một sáng lập viên lúc bấy giờ vẫn ấn định giờ G là ngày 1.1.1999 cho việc ra mắt đồng Euro, bất chấp chưa có quốc gia nào trong Khối lúc bấy giờ có thể đáp ứng được các tiêu chí trên. Thậm chí, lúc đó Bỉ còn có tổng nợ quốc gia lên đến 131% GDP, gấp 2,2 lần mức cho phép.

- Gia nhập vội vã

Tham vọng tạo ra một khối kinh tế chung có sức ảnh hưởng đã khiến cho các thành viên sáng lập lúc bấy giờ muốn có càng nhiều thành viên càng tốt. Điều đó đã khiến cho các tham vọng chính trị va vấp với những thực trạng kinh tế các quốc gia. Chẳng hạn, bất chấp tất cả, các quốc gia châu Âu đã “làm đẹp” sổ sách bằng mọi giá để kịp tiến độ gia nhập. Lúc đó, con số “sạch đẹp” thâm hụt 4% của Hy Lạp khiến một số người nghi ngờ. Thân kỳ hơn khi Hy Lạp tuyên bố giảm được mức thâm hụt xuống còn 2,5% vào năm 1998 và thậm chí dự báo sẽ chỉ còn 1,9% vào năm 1999. Trước thành tích đó, cả châu Âu đã tung hô Hy Lạp như một câu chuyện thần kỳ khiến một số nước phải ngưỡng mộ. Những nước khác như Tây Ban Nha, Pháp, Bồ Đào Nha cũng noi theo để cố gắng “đạt thành tích” thâm hụt chỉ 3%

- Những số liệu “ma”

Đáng tiếc là tháng 3.2000, theo tiêu chuẩn kế toán mới, thâm hụt thực sự của Hy Lạp vào năm 1998 là 3,2% càng khiến cho sự nghi ngờ của người ta thêm cơ sở. Đến năm 2004, một báo cáo khác lại chỉ ra con số thâm hụt của Hy Lạp vào năm 1998 là 4,3%, bởi Hy Lạp đã nhập hàng tiền chi tiêu mua sắm công với viện trợ Chính phủ đến 2 tỉ Euro. Không chỉ thế, Hy Lạp còn cố ý không tính đến một số chi tiêu quân sự cũng như y tế trong tổng chi Chính phủ. Ngược lại, quốc gia này còn xem một số viện trợ từ châu Âu là khoản thu vào của Chính phủ. Với cách này, Hy Lạp đã “bùa” thâm hụt ngân sách năm 2003 một cách khó tin. Vào tháng 3.2004, Hy Lạp công bố thâm hụt ngân sách 2,6 tỉ Euro, tương đương 1,7%, tức thấp hơn nhiều so với mức trung bình của EU là 2,7%. Điều đó khiến nhiều người nghi ngờ và EU gây áp lực khiến Hy Lạp phải công bố lại.

Dưới áp lực từ châu Âu, Hy Lạp công bố thâm hụt ngân sách là 3,2% bởi trước đó đã tính các trợ cấp thuế ước tính của châu Âu vào nguồn thu Chính phủ. Bốn tháng sau đó, Hy Lạp thừa nhận đã bỏ qua một số khoản chi tiêu quân sự, tính cao lên giá trị thặng dư an sinh xã hội cùng lãi suất thấp đi, nên con số thực phải là 4,6%. Đến tháng 3.2005, Hy Lạp “thành thật” thông báo thâm hụt của năm 2003 là 5,2%. Và trong lần “thành thật” cuối cùng vào cuối năm đó, con số tăng lên mức 5,7%. Như vậy, sau 18 tháng, số liệu thâm hụt năm 2003 đã tăng từ 2,6 tỉ Euro lên 8,8 tỉ Euro.

- Có lợi cùng hưởng, có hoạ... tự chia

Theo ông Jean-Pierre Jouyet, Chủ tịch Ủy ban Giám sát thị trường chứng khoán Pháp và là cựu cố vấn trưởng của Chủ tịch Ủy ban Châu Âu, vấn đề hiện tại của Hy Lạp cũng cho thấy thể chế tài chính của EU không đủ năng lực và chuyên môn để kiểm chế những thành viên không tuân thủ hiệp ước của Khối. David Marsch, tác giả cuốn **Đồng Euro**, cuốn sách nói đến quá trình khai sinh ra đồng tiền này, lý giải liên minh tiền tệ đã được xem là công cụ cho liên minh chính trị, nên các “sáng lập viên” chẳng hề quan tâm nhiều đến chuyện trừng phạt thành viên vi phạm quy chế chung.

Năm 1996, khi thảo luận xem liệu có cần thiết có những công cụ trừng phạt những thành viên vi phạm hay không, Tổng thống Pháp Jacques Chirac và Thủ tướng Đức Helmut Kohl cho rằng nên dựa vào ý thức, và cuối cùng EU ủng hộ chủ trương này. EU cho rằng các quốc gia sẽ phải tự điều tiết lấy. Willem Buiters, kinh tế gia trưởng của Citigroup và là thành viên của Ủy ban Chính sách tiền tệ của Ngân hàng Anh quốc, mô tả hiệp ước 1996 như “những con hổ giấy”. Còn ông Jean-Pierre Jouyet nói: “Một hiệp ước mà không có biện pháp trừng phạt thì là vô nghĩa”.

Đâu chỉ có mình Hy Lạp, từ năm 2002 đến năm 2004, khi Pháp và Đức vượt chuẩn thâm hụt thì các quốc gia EU khác cũng bình chân như vại. Ông Jean-Luc Dehaene, cựu Thủ tướng Bỉ, không ngại chỉ trích: “Họ có xu hướng đưa ra quyết định chính trị”. Nay,

đến khi Hy Lạp kêu van và lo sợ đồng Euro chết yểu thì EU mới vào cuộc.

2.2. Thiếu sót cơ cấu của Hiệp ước Maastricht²

Cuộc khủng hoảng nợ Hy Lạp và sự sụt giảm của đồng Euro còn bộc lộ thiếu sót mang tính cơ cấu của hệ thống đồng tiền chung châu Âu. Biện pháp khắc phục đang nằm trong tay chính các thành viên của hệ thống đó.

Trong “thời bình”, việc duy trì cam kết giữ mức thâm hụt ngân sách nhà nước ở mức 3% GDP và tổng nợ công không được vượt quá 60% GDP không gặp khó khăn gì đặc biệt, nhưng khi cuộc khủng hoảng kinh tế - tài chính kéo dài như từ cuối năm 2008 đến nay, hầu hết các nước tham gia hệ thống đồng Euro đã buộc phải “phá rào” trước cả hai điều khoản nói trên để cứu nguy ngành ngân hàng, và qua đó, cứu nguy nền kinh tế. Đặc biệt đáng lo ngại là mức thâm hụt ngân sách của 4 nước Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Ai Len và Hy Lạp đã lên tới 9-14%, vượt xa quy định của Hiệp ước Maastricht.

Hy Lạp là mắt xích yếu nhất trong sợi dây chuyền khối Euro. Trước khủng hoảng, nước này có tỷ lệ tăng trưởng cao nhất trong khối EU nhờ tập trung phát triển các ngành dịch vụ, ngân hàng, du lịch, và địa ốc. Tuy nhiên, kinh tế ngậm chiếm tới hơn 30% GDP và sản xuất kém phát triển nên nước này

Nguyễn Sơn, *Tạp chí Cộng sản Điện tử*, số 5 (197), năm 2010.

http://www.tapchicongsan.org.vn/details.asp?Object=20954872&news_ID=5354271

luôn phải nhập siêu. Khủng hoảng nổ ra, nợ công lên tới 115% GDP (gấp đôi so với quy định của Hiệp ước Maastricht) và thâm hụt ngân sách quốc gia lên tới 14% GDP (cao hơn quy định 3,5 lần). Khả năng thanh toán nợ của chính phủ Hy Lạp bị nghi ngờ và các nhà đầu tư vội vã rút vốn khỏi Hy Lạp và không cho chính phủ nước này vay thêm tiền.

Để khắc phục tình hình, đầu năm nay, chính phủ của Đảng Xã hội đã cam kết trong vòng 2 năm kéo mức thâm hụt ngân sách xuống còn 3%. Tuy nhiên, giới phân tích cho rằng nhiệm vụ đó là bất khả thi vì: *Thứ nhất*, Hy Lạp không thể hạ giá đồng Euro để kích thích xuất khẩu; và *Thứ hai*, Chính phủ không thể tự ý điều chỉnh lãi suất cơ bản để vực dậy nền kinh tế. Nếu đứng ngoài khối Euro, làm hai việc trên không khó, nhưng vì tham gia hệ thống Euro, Hy Lạp bị bó tay. Giới đầu cơ đã lợi dụng cơ hội này để đánh cược trên khả năng Hy Lạp hạ giá trái phiếu và “phá sản”.

Mặc dù kinh tế Hy Lạp chỉ chiếm 3% GDP của 16 nước thành viên khu vực đồng Euro nhưng cũng đủ để đe dọa tính vững chắc của toàn Khối. Người ta lo ngại hiệu ứng domino sẽ dẫn tới Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha và Ai Len, nhất là khi không thấy hy vọng nhanh chóng đảo ngược thế cờ ở Hy Lạp.

Yếu kém thanh khoản của Hy Lạp, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha và Ai Len làm lộ ra thiếu sót mang tính cơ cấu trong chính sách tiền tệ chung châu Âu với chủ trương một

đồng Euro mạnh. Nếu các chính phủ cắt giảm chi tiêu để trở về với Hiệp ước Maastricht thì điều đó đồng nghĩa với việc làm tiêu tan những nỗ lực vực dậy nền kinh tế và làm tăng thất nghiệp, từ đó khởi động quá trình giảm phát trên phạm vi toàn châu Âu. Nếu để các chính phủ tự ý quyết định mức thâm hụt ngân sách và công nợ của họ, Hiệp ước Maastricht có nguy cơ tan vỡ.

Tóm lại, Hiệp ước Maastricht chưa giải quyết được mâu thuẫn giữa cái toàn thể và cái bộ phận. Chính sách tiền tệ chung của toàn Khối càng ngày càng tỏ ra không phù hợp với những chính sách tài khóa phân tán của từng chính phủ riêng biệt. Tốc độ hội nhập nhanh chóng về mặt kinh tế - tài chính của châu lục đang bị sự chậm trễ của hội nhập chính trị - hành chính cản trở. Nói như nhà tỷ phú Soros, điểm yếu của Hiệp ước Maastricht là ở chỗ châu Âu có Ngân hàng Trung ương chung, nhưng lại thiếu một Bộ Tài chính chung.

2.3. Sự yếu kém trong điều hành đất nước của Chính phủ Hy Lạp³

Gia nhập khu vực đồng tiền chung Euro năm 2001 là cơ hội lớn để Hy Lạp có thể tiếp cận với thị trường vốn quốc tế. Đáng buồn thay, đây lại là nguyên nhân khiến quốc gia này lâm vào cảnh “chúa chồm”.

Dễ dàng hút vốn đầu tư nước ngoài, trong gần một thập kỷ qua, Chính phủ Hy Lạp liên tục bán trái phiếu để thu về hàng trăm tỷ đôla. Số tiền này lẽ ra có thể giúp

³ Quốc Hùng, Tổng hợp.

kinh tế Hy Lạp tiến rất xa nếu chính phủ có kế hoạch chi tiêu hợp lý. Nhưng điều này không xảy ra, nhà chức trách dường như “ngủ quên” trên núi tiền có được nhờ vay nợ. Nói đúng hơn, Chính phủ Hy Lạp chỉ biết chi tiêu (phần lớn cho cơ sở hạ tầng) chứ hầu như không quan tâm đến các kế hoạch trả nợ.

Một ví dụ dễ thấy nhất là công tác tổ chức Olympic 2004 - kỳ Thế vận hội hoành tráng nhất và cũng tốn kém nhất trong lịch sử. Chi 12 tỷ Euro (cao hơn tới 10 tỷ so với dự kiến), nhưng không cho phép bất cứ một biển hiệu quảng cáo nào được xuất hiện trên đường phố, Chính phủ Hy Lạp đã khiến ngân sách quốc gia năm 2004 thâm hụt tới 6,1% (so với GDP) trong khi giới hạn mà khối EU cho phép là 3%.

Không chỉ chi phí cho cơ sở hạ tầng, quỹ lương của khối dịch vụ công tại Hy Lạp đã tăng gấp đôi trong vòng 10 năm qua. Trong khi đó, nguồn thu không được cải thiện sau hàng loạt biện pháp cắt giảm thuế để kích thích đầu tư.

Những bất ổn nội tại của kinh tế Hy Lạp thực sự biến thành cơn bạo bệnh khi cơn bão khủng hoảng kinh tế thế giới 2008-2009 tràn qua quốc gia Nam Âu này. Cuối tháng 9/2009, chỉ vài tuần trước khi bị đánh bại trong cuộc tổng tuyển cử ngày 4/10/2009, chính quyền của Thủ tướng Costas Karamanlis cho biết thâm hụt ngân sách năm 2009 của nước này ở mức 6-8% so với GDP.

2.4. Bị “các quân sư quạt mo” lợi dụng

Trong một diễn biến khác liên quan tới những khoản nợ khổng lồ hiện nay của Hy Lạp, sau một thời gian điều tra, giờ đây người ta mới biết được rằng, việc Hy Lạp mắc nợ quá nhiều và không đủ khả năng thanh toán những khoản nợ đáo hạn là “nhờ sự giúp sức” của một số “quân sư quạt mo” là các ngân hàng tư nhân ngoại quốc, nhất là ngân hàng Mỹ Goldman Sachs. Theo báo *The New York Times*, Goldman Sachs đã giúp đỡ Athènes (trong 10 năm gần đây) lách những hàng rào cảnh báo được EU dựng lên để vay nhiều tỉ Euro mà không cho các nhà giám sát ngân khố châu Âu biết. Vào thời điểm Hy Lạp gần như vỡ nợ thì các ngân hàng nước này vẫn còn cố tìm cách vay tiền giúp Nhà nước không phải hoãn trả nợ. Đầu tháng 11/2009, tức 3 tháng trước khi Athènes trở thành tâm điểm của những lo lắng về tài chính của thế giới, một nhóm của Goldman Sachs đã đến Hy Lạp mang theo một đề xuất rất hiện đại cho chính phủ nước này. Phái đoàn trên do đích thân Chủ tịch Goldman Sachs là Gary Cohn dẫn đầu, đã giới thiệu một công cụ tài chính giúp chính phủ Hy Lạp dời lại việc trả khoản nợ xã hội vào một tương lai xa - giống như một vị chủ nhà sắp đến hạn trả nợ ngân hàng đem thế chấp căn hộ của mình lần thứ hai để lấy tiền trả nợ cho khoản vay lần trước.

Trước đây cách này dùng được. Năm 2001, tức là thời điểm Hy Lạp vừa gia nhập EU, Goldman Sachs cũng đã từng giúp nhà nước Hy Lạp bí mật vay nhiều tỉ USD. Cụ thể là Goldman Sachs và một số ngân hàng

đầu tư khác cho các chính phủ trước đây của Hy Lạp vay tiền dưới hình thức các hợp đồng tiền tệ nhưng không tính như là khoản nợ. Bằng cách này, Athènes vẫn tỏ ra tôn trọng luật chơi của EU về thâm hụt ngân sách, đồng thời tiếp tục sống nhờ những đồng tiền đi vay.

Những công cụ được Goldman Sachs, JPMorgan Chase và một loạt các ngân hàng đã giúp giới lãnh đạo Hy Lạp, Italia và nhiều nước khác che giấu được những khoản vay của mình mà EU không hề hay biết. Không phải Phố Wall đã tạo ra những khoản nợ cho các quốc gia châu Âu, nhưng các ngân hàng này đã giúp Hy Lạp và các quốc gia khác vay tiền vượt quá khả năng chi trả nhờ vào những hợp đồng hoàn toàn hợp pháp. Để “lại quả”, Hy Lạp đã chi cho Goldman Sachs khoảng 300 triệu USD tiền hoa hồng vì đã giúp họ vay mượn được một khoản tiền lớn vào năm 2001.

Tại Hy Lạp, chính quyền nước này đã thế chấp các sân bay, đường cao tốc của nước mình để vay tiền. Hợp đồng mang tên Eole đã giúp Athènes trả bớt được khoản nợ công vào năm 2001. Hy Lạp đã nhận tiền vay trực tiếp từ các ngân hàng và cam kết sẽ thanh toán những khoản nợ trên từ tiền thuế thu tại các sân bay và đường cao tốc. Kiểu trao đổi như vậy từ nhiều năm nay đã gây tranh cãi trong giới chính khách châu Âu. Năm 2002, những công cụ kiểu như Eole bị buộc phải giải trình trước Quốc hội, thế nên chính phủ các nước thành viên EU đành phải xếp chúng thành những khoản nợ vay.

Tuy nhiên, năm 2005, Goldman Sachs lại ký hợp đồng tiền tệ với National Bank of Greece (NBG), ngân hàng thương mại lớn nhất Hy Lạp. Sau đó, năm 2008, Goldman Sachs còn giúp NBG sáp nhập hợp đồng trên vào vốn của công ty có tên gọi Titlos, rồi lấy công ty này thế chấp để vay tiền từ Ngân hàng Trung ương Châu Âu. Theo nhà phân tích tài chính Edward Manchester, thuộc Hãng tài chính Moodys, hợp đồng tiền tệ trên cho phép chính phủ Hy Lạp trả nợ trong thời gian dài, nhưng xét về yếu tố hiệu quả kinh tế thì không bao giờ có lợi cho đất nước.

Trước những tiết lộ trên của báo chí, ngày 16/2, Quốc hội Châu Âu đã lên tiếng yêu cầu các nước EU tiến hành điều tra vai trò của Goldman Sachs và một số ngân hàng đầu tư khác đã từng cho các chính phủ trước đây của Hy Lạp vay tiền dưới hình thức các hợp đồng tiền tệ nhưng không tính như là khoản nợ. Phó chủ tịch Ủy ban Kinh tế và Tiền tệ của Quốc hội Châu Âu, ông Arlene McCarthy cho rằng, chính kiểu vay tiền dưới hình thức này là một trong các nguyên nhân đẩy mức nợ công của Hy Lạp lên cao, gánh nặng này đổ lên vai người dân Hy Lạp, để lại hậu quả xấu cho nền kinh tế Hy Lạp và ảnh hưởng đến các nước sử dụng đồng Euro như hiện nay.

3. Hướng khắc phục trước mắt

3.1. Đối với chính phủ Hy Lạp

Theo các nhận định cho thấy, trước mắt và trước khi có thể nhận được các khoản cứu

trợ từ EU và IMF, và để có thể ổn định được tình hình và sớm thoát ra khỏi khủng hoảng, lấy lại được niềm tin của các chủ nợ, trong nước, chính phủ Hy Lạp của Thủ tướng Papandreou phải tuân thủ triệt để các yêu cầu của EU và các tổ chức tài chính quốc tế, đồng viên dân chúng cùng “chung lưng đấu cật” với Chính phủ trong việc tiến hành chính sách “thắt lưng buộc bụng” đã nêu trong Dự toán Ngân sách năm 2010 vào cuối năm 2009 và trong Kế hoạch Giải cứu mới công bố ngày 3 tháng 3, nhằm tinh giảm bộ máy công chức, giảm thâm hụt ngân sách năm 2010 xuống dưới 9,0%. Đồng thời, ngoài nước, chính phủ Hy Lạp từng bước đàm phán với EU và các tổ chức tài chính quốc tế như IMF để có thể được giãn nợ, đảo nợ và vay thêm nợ mới với lãi suất hợp lý, có thể chấp nhận được, hoặc để có thể nhận được các khoản cứu trợ.

3.2. Đối với EU⁴

Mặc dù là một nước nhỏ, song với tư cách là một thành viên của EU đang lâm nguy, và “việc vỡ nợ”, nếu xảy ra, của Hy Lạp sẽ là khởi đầu cho một phản ứng domino tài chính ra toàn EU và thậm chí cả thế giới, giống như vụ Lehman Brothers trước đây, nên EU và các tổ chức tài chính quốc tế khác không thể làm ngơ bỏ mặc Hy Lạp một mình

chống chọi với “núi nợ khổng lồ” đang đè nặng lên nền kinh tế ốm yếu của họ. Không những thế, việc cứu trợ Hy Lạp của EU còn là một biểu hiện về tính cố kết của EU mà lâu nay người ta thường cố công ca ngợi và xây đắp, còn nếu không, mọi nỗ lực và thành quả của liên kết EU hàng chục năm nay có thể sẽ “bị trôi xuống sông xuống biển”. Nên kiểu gì, EU và sau đó là các tổ chức tài chính quốc tế cũng phải ra tay.

Vấn đề trước mắt là EU có thể làm gì để cứu giúp Hy Lạp. Đây không chỉ là một vấn đề thuần túy kinh tế. Khó khăn là ở chỗ cho đến nay khối Euro chưa có một cơ quan đủ thẩm quyền kiểm soát trực tiếp ngân sách nhà nước của 16 nước thành viên. Để làm được điều đó, trước hết, khối Euro phải hội nhập thêm một bước về chính trị. Đồng tiền chung đòi hỏi không chỉ Ngân hàng Trung ương chung, mà còn cần phải có một Bộ Tài chính chung, một Ngân khố chung. Thật khó để thuyết phục các chính phủ trong Khối từ bỏ quyền thu thuế riêng của mình, nhưng việc vạch ra một lộ trình tiến tới có một Bộ Tài chính chung cho khối Euro là không thể không làm. Trước mắt, các nước trong Khối có thể vẫn duy trì quyền thu thuế cũng như chính sách tài khóa riêng trong “thời bình”, nhưng khi lâm vào khủng hoảng, các Bộ Tài chính các nước phải nhường quyền điều tiết chính sách tài khóa vào tay Bộ Tài chính chung của khối Euro.

Thứ hai, các nước trong Khối phải hỗ trợ lẫn nhau. Vấn đề là ở chỗ Khối này chưa có một cơ quan đủ uy tín đứng ra điều phối

⁴ Nguyễn Sơn, *Tạp chí Cộng sản Điện tử*, số 5 (197), 2010.

chung nên khi khủng hoảng nợ Hy Lạp nổ ra, sự trợ giúp đã hết sức lúng túng. Mọi con mắt đều nhìn vào Chính phủ Đức, nhưng bản thân Đức cũng có những vấn đề và quyền lợi riêng của họ, nên khó có thể đảm đương sứ mệnh làm “chỗ dựa” cho tất cả các quốc gia châu Âu lúc khó khăn được. Một cơ chế hỗ trợ tài chính lẫn nhau là thiếu sót lớn của Hiệp ước Maastricht mà cần phải được bổ sung càng nhanh càng tốt.

Thứ ba, tư tưởng dân chủ - xã hội và hệ thống phúc lợi xã hội từ khi ra đời cho đến nay luôn được người châu Âu tự hào là biểu tượng của châu Âu hiện đại. Trong bối cảnh khó khăn kinh tế hiện nay, cánh tả châu Âu có cơ hội tốt để đoàn kết lại trên tinh thần chung ấy, đi tới một liên minh chính trị - hành chính chặt chẽ hơn, làm cơ sở cho tiến trình hội nhập kinh tế và tiến trình hội nhập chính trị song hành, nâng bước nhau, bổ sung cho nhau. Chỉ khi nào hai tiến trình ấy song song cùng tiến thì mới có thể tin tưởng vào một châu Âu hội nhập bền vững. Người châu Âu có làm được điều đó hay không, câu trả lời nằm trong tay chính họ.

Tài liệu tham khảo

1. Đức Tâm, *Hy Lạp - Kinh tế có nguy cơ tê liệt và tổng đình công*, http://www.rfi.fr/actuvl/articles/122/article_7006.asp, bài đăng ngày 23/02/2010.

2. *Khủng hoảng kinh tế Hy Lạp*, <http://VnEcon.com/showthread.php?p=121817>
3. <http://x-cafevn.org/node/2719>
4. Phúc Minh, <http://www.thesaigontimes.vn/Home.thegioi.kinhtecaenuoc:30673>
5. Thu Hiền, <http://vitinfo.com.vn/Muctin/Kinhte/LA73127/default.htm>
6. Thanh Hà, *Người dân ủng hộ kế hoạch kinh tế của chính phủ*, <http://vfinance.vn/m33/sm37/n27549>.
7. Hải Linh, *Liệu Hy Lạp có trở thành một Lehman Brothers khác?* <http://tintuonline.vietnamnet.vn/vn/kinhte/433594/index.html>
8. *Tiến chuông cảnh báo về tình hình kinh tế xấu đi của Hy Lạp?* <http://baodientu.chinhphu.vn/Home/Tieng-chuong-can-h-bao-ve-tinh-hinh-kinh-te-xau-di-cua-Hy-Lap:20103/28138.vgp>
9. http://www.bbc.co.uk/vietnamese/world/2010/03/100304_greece_econ_package.shtml
10. Nguyễn Sơn, *Tạp chí Cộng sản điện tử*, số 5 (197), 2010, http://www.tapchicongsan.org.vn/details.asp?Object=20954872&news_ID=5354271